

M A R O S

P O L I T I K A I L A P .

Szerkesztőség: Szentjános-tér 4. sz. a., hova e lap szellemi részét illető közlemények és tudakozó levelek intézendők.
Kiadóhivatal: Gaál László könyvkereskedése, hova a hirdetés és előfizetési pénzek s kiadás körüli felszólamlások küldendők.

Megjelenik
minden vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. Egyes szám vasárnap 8 kr, csütörtökön 4 kr.
Hirdetési árak: Hiv. hirdetés sora egyszeri közlésnél 6 kr, több szövegnél 4 kr. Magánhirdetések jutányosan. Kincst. illeték 30 kr.

1895. október elseje.

Makó, szept. 28.

E nap hazánk történelmében fontos fordulópontot képez. Hisz az e napon életbelépő reformtörvények az egységes nemzeti eszme érvényesülését jelentik, s azért méltó és érthető örömmel üdvözljük a magyar szabadelvűség újabb térhódítását ott, hol a szabadelvűség az igaz nemzeti követelmények szolgálatában áll. Honfiai lelkesedéssel üdvözljük ezuttal hazánk szabadelvű politikusaikat, kik megértve a szűk és széles haladás igényeit, bátran a haladás szolgálatába álltak, és nem törődve a rosszakarat ráfogás kicsinyes, gyarló fegyvereivel, egy nagy ügyszor méltó buzgalommal küzdöttek és győztek. S ha az október elseje az egész szabadelvű magyarság ünnepét jelenti, ugy kétszeresen áll ez a zászlóbontásra, kik bár félre állva, de feledve nem, — eszméik győzelmében munkájuk kiérdemelt jutalmát nyerik a — mai napon.

De az október elseje nemcsak a szabadelvűség győzelmét jelenti. A törvények, melyek e napon életbelépnek, nem a zelotismus, de a béke és felekezeti türelem törvényei. Az elválasztás, mely e törvényekben állam és egyház közt végrehajtva van, legbiztosabb záloga a kölcsönös egyetértésnek, melynek a népet eme egyaránt hatalmas két factora közt a jövőben fennállnia kell. Ismét-

lem kell, még pedig ugy az egyház, mint az állam érdekében.

Az állam és egyház más-más irányban vár, de egyaránt a nép, a nemzet szolgálatában állanak és bár igaz, hogy a magyar nemzet jövője, egy egységes és minden irányban hatalmas államot egyenesen megkövetel, ugy másrészt kétségtelenül igaz az is, hogy a nemzet csak ugy lehet virágzó, népe csak ugy lehet megelégedett, ha nemzeti eszme mellett méltó helyet biztosítunk a vallás, az erkölcsiség és emberiség örök törvényeinek. És azért reméljük, hogy az október elseje egyuttal a békének is ünnepe lesz, melynél nincs győző és legyőzött, de csupán egy győztes van s ez a magyar nemzet egésze.

A kezdetnek, mint mindig, ugy ezuttal is meg lesznek nehézségei, de a két fél, állam és egyház kölcsönös jóakarattal áll, hogy e nehézségek állandókká ne váljanak, s hogy az elmúlt évek káros izgalmát az áldásos nyugalom váltsa fel.

A türelemnek és jóakarattal számoltalan példáját nyújtják a végrehajtási utasítások, melyekben a kormány a legszélsőbb határig elmenve kifejti, hogy a törvények csupán az állami szempontnak akarnak érvényt biztosítani, a nélkül azonban, hogy bármely felekezeti érdekeinek vagy igényeinek utjába álljanak. Ez utasítások egyenes köteleességévé tesszik a polgári közegeknek, hogy a háza-

sulandó feleket figyelmeztessék egyházi kötelemeikre, s hogy eljárásuk által a népben kiöjlék ama a szószerű tendenciósusan hirdetett tévhitet, mintha a polgári házasság intézménye ellenkezne a házasság szentségével. A ki e békés intenciót méltányolni nem tudja vagy nem akarja, a ki ezentul is hitelvi köteletségének ismeri a népet egy alkotmányos törvény ellen alapjában valótalan eszközökkel uszítani, az egyenesen rosszlelkű, s mint ilyen sem egyháznak, sem hazájának nem méltó tagja.

A magyar kath. egyháznak hivatott vezetői és képviselői, a püspöki kar, Magyarország hazafias primásának elnökelete alatt elfogadta, sőt szükségesnek ismerte a békét, és reméljük, hogy a vezetőknek békéje mihamarabb elfogja némitani mindkét rész káros fanatizmusát, és meg fogja gátolni ugy a »heccz« káplánok agitatóját, mint a tulbuzgó liberalisok tapintatlanságát.

Az első polgári házasság, mely e hazában köttetni fog, minden liberalis jó kívánatával találkozik, de e jókívánatok az igazi liberalisnál nem sértő és kihívó, hanem a törvény békés szelleméhez méltó módon nyilvánulnak, s ép ezért minden hű fitogtatás, mely harcra és győzelemre emlékeztet, ép oly káros, mint rosszizlésű lenne.

Az első magyar mátkapár, mely a községházából a templomba vonul, hogy

A „MAROS” TÁRCZÁJA.

A HÉT.

A harag, félreértés, gyűlölködés az emberi szív salakja. Mikor a szenvedélyek felkorbácsolják a szívet, akkor a salak a vér tetejébe gyűlik és nagy galibákat csinál. De mikor a forrongás elmúlik, mikor a vérkeringés rendes mederébe tér, a salak is leülepszik a szív titkos mélyébe és mivel Jókai szerint minden emberben egy jó, meg egy rossz ember lakik, a jó ember veszi át cselekvések és gondolatok uralmát és megnyílik ismét a béke csöndes vére, hogy abban a szenvedély háborgó tengeréről visszatérő ellenfelek enyhe nyugalmat találhassanak.

Könnyebbülten sóhajtottunk fel mi is, mikor a püspöki pásztorlevelekben a dogmákhoz törhetlenül hű, de az új állami törvények alkotta rendhez is megnyugvással alkalmazkodó klerus nyilatkozatait olvastuk. Hogy ragaszkodnak a dogmákhoz, hogy konzervatívek az ősvallás szabványai iránt, ezt helyeseljük. Hogy nem igyekeznek újabb gátakat emelni a már sankezionált törvények végrehajtása elé, ezt becsüljük a magyar püspöki karban. S legyen meggyőződve a hazai főpapság, hogy ha ezentul lesznek is kisebbszerű viszálykodások, ha előfordulnak

is a felvilágosodás és hazafiasság igazi fogalmát nem ismerők részéről az új rend ellen agitáló rossz hiszemű cselekedetek, mi sohasem fogjuk annak okait a megnyugtató pásztorlevelet kibocsátó egyházfők között keresni, hanem a cselekvőkhöz mérten analizáljuk a cselekvéseket is. A kik bizonyára rövidlátásból, vagy felekezeti gyűlöletből tesznek rosszat csupán s nem is szándékuk a cselekedet soha sem.

Magyarország főpapsága tehát bele törődött az új állapotba. Ez a hét legfontosabb eseménye. És így nem is kell nagy optimistáknak lennünk, hogy kijelenthessük: „Fél a béke fehér zászlajával! . . .” Az ellenfelek kezét nyújtottak egymásnak. S remélhetőleg vállvetve igyekeznek a millenium közeledtével a haza jólétén és boldogságán munkálni.

A béke áldásos megszilárdításához szeretett jó királyunk böles tanácsai is hozzá járultak, a ki többek között azt is kijelentette egy főpappnak, hogy a hazát, a közös anyaföldöt szeretni kell mindnyájunknak egyformán, legyen annak mindenki külön-külön engedelmes hűve és szeretetteljes gyermeke.

A népszínház igazgatója és a nemzet csalóánya között egy kis diszonantia merült

fel. A nagy közönség félti a asszonyt, a kit a „nemzet csalóánya” névvel ruházott fel elragadtatásban és a ki ezt a nevet méltán is viselheti. Nem csupán művésznő a mi Blahánénk, hanem a magyar faj nemességének, Petőfi tüzes lényének, Arany János népiességének és Jókai humorának legszerencsésebb eszményítője. Ezért érthető is a megdöbbenés, melyet a népszínház kebeléből való távozásának híre keltett.

Mivel azonban nyílvánvaló, hogy közepén van az igazság és hogy a bírónak mindkét felet ki kell hallgatni, azt hisszük, Evva mentegőtödzésének is helyt kell adnunk és az érem másik oldalát is jól szemügyre kell venni.

Egy idő óta a „közönség köréből” gyakran került nyilvánosságra a kiflik rejtett tartalma, nosza kapta magát a kórházi és árvaházi gondnok és rehabilitálta a famozus „teljes megelégedésükre, kifogástalanul tisztán kezelt és jól sült” süteményeket, amire természetesen az önértetes sütőné kijelentette, hogy ő tőle különben a „polgár” ezikkezhett, a meddig kedve tartja, ő nem fog vele tovább polémiába boesátkozni. Hiszen igen szép az önértet — ha mindjárt a ronggyal bélelt kifli érdekében száll is sikra — de már csak süsse meg a pék az olyan kiflit magának, a minek a tisztaságát nyiltterekben kell rehabilitálni! A két gondnok ur pedig

ott Isten színe előtt erősítse meg azt, mit megelőzőleg hivatalosan kijelentett, hogy t. i. egy derék, istenfélő magyar családot akar alapítani, jelképezze az egész magyar nemzetet, mely eleget téve polgári kötelemeinek, Isten házába megy, hogy ott tiszta lélekkel Isten áldását kikerje.

Isten és haza; e két fogalom, bár a törvénykönyvben egymástól elválasztva elválhatlanul él szívünkben, s minden jó és nemes, mit e földön cselekszünk, e két nagy fogalom kölcsönös hatásából foly.

E fogalmak békéje és összetartása alatt üdvözöljük mi is a nemzeti haladás és vallásos béke kettős ünnepét!

Dr. Návay Lajos.

A jegyzői qualificatio.

Makó, szept. 28.

A népesség szaporodása s a műveltség terjedése napról-napra nehezebbé teszik a megélhetési viszonyokat s ennek folytán minden rendű és rangú állás és foglalkozás betöltése fokozott képességet és munkásságot igényel.

Hajdanában minden kicsapott diákból lehetett tanító, községi jegyző, irnok stb. s ha ezen állásokat úgy a hogy betöltötte, főlemelkedhetett a hivatali létra legfelsőbb fokára is, senki sem kérdezte tőle, meddig járt iskolába; ma már a legutolsó irnoki állás is bizonyos qualificatiohoz van kötve, sőt önálló kézműves mester is csak az lehet, a ki erre szabályszerűen képesítve van.

És ez így van jól, mert így is nagyon sok a legalább forma szerint képesítettek száma minden állásnál, úgy hogy például nem egy okleveles ügyvéd volt már kénytelen egészen alárendelt, de meglehetősen javadalmazott állásra pályázni.

gondolja meg, hogyha nekik *tiszta* kiflik jutottak is, a „polgár” nem tehet róla, ha épen ő hozzá került a „jó kezelés” gyümölcse

A bordeauxi internacionális ujságíró kongresszus, melyen a világ összes államainak hírlapírói képviselve voltak, a napokban ért véget. Berekesztése előtt azt határozta a kongresszus, hogy jövő évi ülését Budapesten tartja. Nagy megtiszteltetés ez reánk magyar zsurnalisztákra. Ime mégis elérkezik lassan-lassan a kor, a midőn minden téren hódítani fog az önálló magyar állam, a független magyar kultúra. S ha felgondoljuk, hogy a haladás egyik legfontosabb és leg hatalmasabb tényezője a sajtó, némi kis megelégedést érzünk mi is szerény vidéki bajtársak, a kik keveset tehetünk ugyan, de azt a keveset lelkesedéssel és buzgón tesszük.

A gazdasági egyesületnek is van már titkára; a vasárnapi választásnál a győzelem pálmáját *Tőke* Jenő vitte el. Az új titkár szakképzett és szorgalmas férfiú hírében áll, személye is elég garanciát nyújt arra nézve, hogy a sokat szenvedett gazdasági egyesület szekere végre a rendes munkálkodás kerékvágásába térjen.

A makói toronyórákra rossz idő jár. Vasárnap egy helyi lap tárcájában ütöttek

A formai képesítéssel bírók nagy száma pedig azt eredményezi, hogy nagyon sokszor a kevésbé érdemes, de annál élelmesebb pályázó lesz a babér a valóban képzett, de szerény pályázóval szemben.

És ez már nem jól van így, de ezen segíteni csak úgy lehet, ha a különféle képesítések elnyerését szigorítjuk hogy egyrészt csak a minden tekintetben megfelelő egyének jutván formai képesítéshez, a szerencse-vadászok elestével a pályázók száma kevesbedjen, másrészt pedig a képesség mértéke emelkedjék.

Különösen a község-jegyzői álláshoz kötött qualificatio nem felel meg ma már az ezen állás méltó betöltéséhez fűzött kívánalmaknak s ideje volna, hogy a rég óhajtott közigazgatási tanfolyamok minden vármegyében felállíttassanak s azok hallgatóiul csak középiskolát végzett ifjak vétessenek föl.

Ha a jegyzői képesítés ily fokra emeltetnék, kettős célt érnének el; első sorban a küszöbön álló közigazgatási reform arra való közegeket találna készen, másod sorban pedig az érettségi vizsgát tett ifjak nem özönlenék el annyira a tudományos pályákat, mint most, s nem lenne annyi proletár mint most; — szívesen mennének a jegyzői pályára, mert az ma már nemesak jól javadalmazott állás, hanem tekintélyes is, és sok fontos feladat teljesítésével jár, mely a magasabb képzettségű ember ambícióját is kielégítheti.

E szempontból lenne kívánatos, hogy a jegyző-vizsgáló bizottságok már most kellő szigorral bírálják meg a jelöltek készletét, hogy szabaduljunk e téren a tultermeléstől, mert valóban már oly alacsony, fokra szállt le a jegyzői vizsga színvonala, hogy ha ez tovább is így megy s minden munkakerülő fiatal ember u. n. jegyzői oklevelet nyerhet, annyira a nyakunkra szaporodik a sok „okleveles” jegyző, hogy minden állás betöltése veszedelemmel fog járnai a pályázók bizonytalan képzettsége miatt.

Z.

rajtuk egyet, csütörtökön meg már ezikkel is irtak szegényekről Mily kényelmes életük is volt a makói toronyóra eszöszöknek eddig. Ha akarták későn keltek, ha akarták jókor feküdtek. Ők voltak az urak, ők dirigálták a közönséget. Hiszen ebbe négy belementünk volna valahogy, ha tesszem fel a eszűs urak *egyformán* rosszul járatják volna óráikat. Akkor esetleg elhittük volna, hogy mikor még nincs is sötét, tíz órai esti harangszónak kell kondulni. De mikor ahány óra van, annyi különbség az idő kerekében! Ez már mégis csak skandalum! Egy nagy város közönségének mégsem lehet folyton azon töprenkedni, hogy voltaképpen melyik órához is mérjük hát *életmódunkat*? Reméljük, a városi magistratus végre megsokálja a dolgot és segít a bajon! Vagy pedig nem marad más hátra, mint egy élelmes collegám példáját követni, a ki e kérdésre: „Hány óra van?” phlegmával kiszedett minden zsebéből egy órát és így felelt: „A városháza szerint 8, a posta szerint 9, a vasut szerint detto, a luteranus templon szerint hét, a megye szerint 10, tessék választani!” Így aztán igen könnyű lenne eligazodni, csupán azt kellene megbeszélni minden egyes emberrel, a kivel dolgunk van, hogy „ha én a város háza óra szerint élek, te úgy élj, mert különben! . . .”

Ezt akarják talán elérni a mélyen tisztelt toronyóra-eszűs urak? . . .

Szerendi.

Hol legyen az ipariskola.

Makó, szept. 28.

Tehát az ipariskolának nincs hajléka. A hova jussa volna bemenni, ott kaput csuknak előtte, oda be akarják erőszakolni. Mert hát egyenes okoskodás szerint és minden görbe okoskodás daczára a mi helyi viszonyaink közt egyedül a gymnasiumi épületben volna az ipariskolának helye és egyebütt sehol.

De mert a gymnasium nagyon új és nagyon szép épület, az iparos tanulók pedig régóta ismeretesek és ezen ismeret szerint nem a legeslegsolidabb és nagy többségükben nem a legpéldányszerűbb és rendszeretőbb serdülő polgárok, hát bizony megeshetik, hogy úgy irodalmi, mint erkölcsi szempontokból kifogás alá eső szellemi kitöréseiket a szép fehér falakon örökítik meg a még gyengébb és mindenesetre tapasztalatlanabb sarjadék nagy lelkiépületére.

Megtörténhetik, hogy kézügyességüknek nyomait ott hagyják az iskola butorzatain, a mi — még kezdő iparosok próbálkozása lévén — aligha felelne meg a művészet követelményeinek, tehát szintén kifogás alá eshetnek.

Megtörténhetik, hogy ezek, a műhely falai közül, a mesterség mellől iskolába menő iparos növendékek nem vágják magukat szalonba, hanem a műhelyi egyenruhájukban vonulnak fel, a mi gyakran igen fogyatékos, legtöbbször pedig éles nyomokkal hirdeti a viselőjük által megkedvelt iparágat; már pedig az ilyen anczug kirina a fényes palotából.

Megtörténik, hogy ezek a kevés gyöngédséggel felruházott és köztudomásulag a legfégyelméletlenebb növendékek az épület folyosóján és termeiben olyan szccznákat rendeznek, a melyek rendőri kifogás alá is eshetnek, ilyen jeleneteknek rendezésére pedig semmi szín alatt sem szolgálhat az a szép palota.

Igy mondják ezeket.

Hogy pedig ezek mind megtörténhetnek, annak tagadásába nem is próbálunk belebocsátkozni.

Ezekből aztán önként következik, hogy ezen okok miatt ott nem található otthont az ipariskola. Jó.

De hát akkor?

Semmi töprengés.

A józan okosság és a paedagogiai alaposág vezérlő fáklyája könnyen reá vezethet bennünket a dolog egyedül helyes nyitjára.

Ime, van nekünk polgári leányiskolánk. Abban az épületben — mint polgári fiu-iskolában eddig is el tudott lenni az ipariskola az ő elszámolt és még egyéb sajátságaival és hosszu évek együttélése alatt egyik sem tett a másinak szemrehányást. A képletes és nem képletes felirások, a rögtönzött és előkészített szccznák, bizonyos tisztatlanságok állandósága, a butorzonon véghezvitt ipargyakorlatok, melyeket a tapasztalat oly sokszor és oly nagy rezignációval konstatált: ezek mind elérték e tágas helyiségek csöndes falai közt vagy azokon kívül. Az az épület már e furcsaságokat megszokta.

Hogy most abban az épületben polgári leányiskola van és hogy a leány-

nővendékek erkölcsi nevelése sokkal nagyobb körültekintést igényel, mint a fiuké, az paedagógiai és más hasonló alárendelt kérdések mellett Hekuba. Az épület ugyanaz és ez a lényeg.

Minden józan paedagógus és elfogulatlan gondolkodó a polgári leányiskolát tartja egyedül és kizárólag alkalmasnak és arra a célra rendeltnek, hogy abba az ipariskola a maga sajátosságaival együtt bele helyeztessék, és a hol ezen célra polgári leányiskola még nincs, ott az egyedül helyes paedagógiai elvek érvényre juttatása céljából az állam, vagy egyéb illetékes iskola-fentartó hatóság ilyet emelni köteles.

Elképzeljük, hogy a város, az iskolaszék és az iskolai felsőbb hatóságok a paedagógiai mélység e színarany felbuggyanásától elragadtatva, mint fogják az eszmét magukévá tenni, restelkedvén, hogy idegen mélység tultermeléséből tudtak csak ahhoz jutni.

De azt is merjük remélni, hogy lesznek olyan elmaradott gondolkozású emberek is, a kik úgy találják, hogy elég volt már a polgári leányiskolával az experimentálás, valahára engedjük saját rendeltetésének élni, mert bizony mondjuk, hogy csak kissé kevesebb odaadás, lelkiismeretesség és kötelességérzet mellett azok részéről, a kiket illet, a sok hercehurcza alatt ez az intézet rég elsenyvedt volna.

Eddig a kényszerűséggel okolták meg a sorvasztó állapotokat, ma új paedagógiai elvek felállításával akarják azokat állandósítani.

De úgy hiszszük, erre a feltalálásra még sem kapnak szabadalmat

Y.

Szívesen adunk e közleménynek helyet, noha nem egyez meg mindenben a mult vasárnapi számban közölt hasonló tárgyú cikk irányával, de ily közérdekű ügynek csak használ, ha több oldalról megvilágítatik. Szerk.

A debreczeni ev. ref. püspök körlevele.

— Az egyházpolitikai törvények ügyében. —

Kiss Áron püspök a kilenczszázezer református magyar hívőt számláló tiszántuli egyházkerület s ebben a makói ev. ref. egyház tagjaihoz és lelkészeihez tájékoztató szót, illetőleg utasítást bocsát ki az új egyházpolitikai törvények életbelépése után követendő vallási és egyházi kötelességekről. E tájékoztatásokat ma felolvassák valamennyi tiszántuli ref. templomban, így a mi ev. ref. templomainkban is.

Kiss Áron körlevele főrészeiben így hangzik:

Szeretett testvéreink az Urban! Két nap mulva ezen vasárnapunk után, mikor az egyházi felsőség megbizásából és rendeltére ezen iratot felolvassák előttem, tehát folyó 1895. évi október 1-én, nagy és nevezetes változáson megy át szeretett magyar hazánk s ebben valamennyi egyház, tehát a mi evangélium szerint reformált keresztyén egyházunk egész közléte is: ekkor lépnek nevezetesen életbe az 1894. évi december

9-én királyi szentesítést nyert XXXI., XXXII. és XXXIII. törvénycikk a házassági jogról, a gyermekek vallásáról és az állami anyakönyvekről.

Nagy és nemzetünk egész testét lázas izgalomban tartó küzdelmek előzték meg hazánkban ezen törvények meghozatalát. Nem lehet ez alkalommal föladatunk fejtegetni azon okokat, melyek oly nehézzé tévék törvényhozó testületünkre nézve azon új, úgy társadalmi, politikai, mint egyházi életünkre nézve hazánkban korszakot alkotó törvények megteremtését: csak annyit óhajtunk jelezni, hogy hazai egész protestáns egyházunk lelkesen küzdött ezen törvények meghozatala mellett, s miután azok királyi szentesítést is nyertek, hazafias kötelességüknek is tartják annak életbeléptetése körül megtenni mindazt, mit tőlük a haza, a polgári jó rend s az egyház legszentebb érdeke méltán megkövetel.

Egyházunk a törvény iránti igaz tiszteletét s ezzel törhetetlen hazafias érzületét akarja megmutatni, de egyszersmind saját maga iránti kötelességét is teljesíti, mikor az alkotmányos törvényhozás útján hozott törvények egyházas érzülettel és irányban való betöltésére utasításokat is ad a maga híveinek.

Ami először is a házassági jogról, vagy ahogy közönségesebb névvel már inkább ismerjük, a polgári házasságról szóló XXXI. t.-cikket illeti: ezentul a házasságot hazánkban is, mint Európa legtöbb művelt államában, polgári tisztviselő előtt kell megkötni.

Az új törvény az egyházaknak és az egyházak híveinek teljesen meghagyja azon jogukat, mikor 149. §-ában kimondja, hogy ezen törvény a házasságkötésre vonatkozó vallási kötelességeket érintetlenül hagyja.

Igenis halljátok meg, szeretett testvéreink az Urban, hogy nektek az új házassági törvény csak olyan komoly és magasztos, mert Isten törvényén alapuló intézménynek kell tekintenetek, amilyen az eddigi házassági törvény volt. Tudjátok meg, hogy az új törvény behozatala után kötendő házasságok épen nem egy időre kötött, tetszés szerint fölbontható szerződés, hanem egész élet folyamára kötött szövetség, mely csakis halál, vagy bírói ítélet által bontható föl s ép oly tiszta házassági hűségre, erkölcsi életre kötelez, mint az eddig tisztán az egyház előtt kötött házasság.

De tudjátok meg azt is, hogy az Isten szent törvénye s az egyházunk iránti hűség, valamint a házasságnak vallás-erkölcsi oldala, tehát minden magas érdek megköveteli azt is, hogy akik evang. szerint reformált magyarországi ker. egyházunk hű és igazi tagjainak vallják magukat, azok a polgári frigykötés után lehetőleg azonnal, minden szükségtelen halogatás mellőzésevel, egyházilag is áldassák meg frigyöket, az eddigi áldásos szokás szerint Istennek színe előtt is esküvéssel fogadván házastársi hűséget.

E végre vegyétek figyelembe a következő utasításokat:

A kik közületek ezentul házasságra szándékoznak lépni s határozott kívánságot fejeznek ki lelkészek előtt arra nézve, hogy őket a polgári hirdetéssel egyidejűleg azok is hirdessék ki: ezt a lelkészek csak azon esetben tehetik és teszik meg, ha a polgári anyakönyvvezetőtől „tanusítványt“ hoztok a fölül, hogy kihirdetés végett nála már be vagytok jegyezve.

Egyházilag örömmel és készséggel egybeadnak lelkészeink benneteket ezentul is; de ezen lelképásztori kötelességeket csak azon esetben teljesíthetik, ha az illető polgári anyakönyvvezetőtől „tanusítványt“ hoztok előzőleg már megtörtént polgári egybekelés-tekről.

A mi a gyermekek vallásáról szóló XXXII ik t.-cikket illeti, föl hívjuk figyelmeteket, szeretett testvéreink az Urban, azon tényre, hogy ezen új törvény szerint a különböző vallásfelekezetekhez tartozó házassulók, házasságuk megkötése előtt egyszerűsmindenkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya, vagy az anya vallását kövessék, illetőleg abban neveltessenek. Ezen megegyezés módzatait részletesen előírja a törvény. Ha pedig ilyen megegyezés nem jött létre, a gyermekek szülei vallását nemök szerint követik, illetve abban neveltetnek, vagyis a fiuk apjoknak, a leányok anyjoknak vallását követvén, abban fognak neveltetni.

Szeretett testvéreink az Urban! Tőlünk s a mi egyházunktól mindig távol állott az, hogy meg nem engedett utakon akarjuk híveink számát szaporítani, s nem tartottuk soha föladatunknak azt, hogy illetéktelen, hozzánk nem méltó híveket, tagokat halászsunk el más keresztyén felekezetektől. De viszont kötelességünknek tartottuk és tartjuk azt is, hogy megőrizzük a hozzánk tartozókat, hogy örökjünk a reánk bizott lelkek fölött. De ebben a ti támogatástokra szükségünk volt mindeddig s még nagyobb szükségünk lesz ezentul. Kérünk és hívunk benneteket, hogy igyekezzetek megőrizni magatokat minden kísértéstől, mely arra akar venni, hogy az ezentul kötendő házasságból származandó gyermekeiteket minden föntartás nélkül átengedjétek ránk nézve idegen felekezetek tagjaiul. Ha tehát vegyes házasságra léptek keresztyén felekezetek tagjaival, avagy épen nem keresztyénekké, úgy kössétek előzetes megállapodásokat, hogy születendő gyermekeitek, legalább a ti nemetek szerint megtartassanak egyházunknak, s ami ezzel igen sok esetben egyre megy, magyar nemzetségünknek.

Ami végre az állami anyakönyvekről szóló XXXIII-ik t.-cikket illeti, erről itt igen kevés mondani valónk lehet. Az állami anyakönyvvezetőnél tartoztok ezentul először bejelenteni a családaitok körében előforduló házasságkötéseket és temetéseket, de megkívánja a vallás és egyház iránti hűség és kötelesség, hogy amennyiben a keresztyén, mint az állami hatóság által a keresztyén egyháztól el nem vehető szakramentomi teendő, a lelkészeknél marad: a keresztyén lehetőleg mindenkor előzze meg a született gyermeknek a polgári anyakönyvvezetőnél való bejelentését. Hadd legyen az a gyermek először Isten országának tagja s csak azután jelentessék be a polgári társadalom tagjai közé.

Ha pedig a halál anyala szereteteitek közül valakit elszólít, első sorban a polgári anyakönyvvezetőnél jelentsetek be és azután az ő tanusítványával haladéktalanul jelentkezzetek az egyházi temetés eszközlése végett a lelkészi hivataloknál.

Ezek után végezzük tájékoztató utasításunkat, atyai szeretetből fakadó szózatunkat azon föl hívással, hogy legyetek ti, szeretett testvéreink az Urban, hívek a törvénynek betöltésében; tartsátok hazafias és egyházi

kötelességeknek az uralkodó felség által szentesítést nyert új törvényeknek pontos megtartását.

Mi, hazai protestánsok, s első sorban mi reformátusok óhajtottuk ezen törvényeknek meghozatalát, mert mi a fölvilágosodás s a vallási türelem buzgó harcosai voltunk mindenha és azok vagyunk ma is. Az alkotmányos törvényhozás megalkotta ezen törvényeket és ezekre a törvényekre nézve szól hozzánk az irás: „Minden lélek a felső hatalmasságoknak engedelmes legyen, mert nincsen hatalmasság, ha nem Istentől, és a mely hatalmasságok vannak, Istentől rendeltettek.” (Róm. XIII. 1.) Ámen.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület 1895. évi szeptember 25-én tartott közgyűlése nevében és megbízásából.

Kiss Áron,
püspök.

Tisztújító közgyűlés a városnál.

Makó, szeptember 27.

Dr. Meskó Sándor alispán a tisztújító közgyűlés összehívásának indokát előadván, a választások mezejítésére hívta fel a közgyűlést; e végből a maga részéről a kijelölő bizottságba kinevezi Kristóffy József és dr. Dózsa Sámuel képviselőket, — a képviselőtestület részéről pedig beválasztották: dr. Borotvás Dezső és Török Imre képviselőket.

A szavazatszedő küldöttségbe kineveztetett Boros Sámuel, K. Nagy Mihály és K. Szabó István.

Bizalmi férfiakul megválasztottak Szabó Mihály, Szakács Mátyás, Vér Ferencz és Mágori Sámuel.

A kijelölő bizottság az anyakönyvvezető mellé szervezett irnoki állásra a kijelölést a következő sorrendben tette meg: Tarnay István, Mihályovics István, Frischmann József, Vári Károly, Juhász Béla és Garai Lőrincz.

A névszerinti szavazás elrendelvényén, beadatott — egy érvénytelen szavazaton kívül — összesen 129 szavazat, melyből nyert Tarnay István 54, Frischmann József 7, Vári Károly 62, Juhász Béla 6 szavazatot, minek folytán Vári Károly anyakönyvvezetői irnoknak jelentetett ki.

Az adótisztai állásra Oláh János, a Vári Károly választása következtében megüresedett rendőrfogalmazói állásra Elek Pál, az Oláh János választása következtében megüresedett rendőrfogalmazói állásra ifj. Mihályovics István és az Elek Pál választása következtében megüresedett irnoki állásra Tóth István választották meg, kik a hivatalos esküt letették, s ezzel a tisztújító közgyűlés az elnöklő alispán éljenzése mellett berekesztetett, mely után Széll György polgármester elnökleite alatt tartott közgyűlésen a megválasztottak fizetése folyó évi október hó 1-től folyóvá tétetett s a hozott határozatok hitelesítése szeptember hó 28 ik napjának délelőtti 10 órájára tüzetett ki, a midőn a hitelesítés megtörtént.

Az első polgári házasság Makón.

Makó, szept. 28.

Az öreg városháza se látott még olyan ünnepélyességet, mint az október elsei lesz. A nagyterem minden zuga megtelik

közönséggel, ott lesz a megszokott képi képviselőknek is jó nagy része, de szigorúság és bosszúság helyett öröm sugárzik az arczokon, a liberális, haladni akaró Magyarország ünnepe lesz ez, melyet mi is megülnünk a mi szűkebb hazánkban, Makó városában.

Az első polgári házasság ünnepélyes megkötése lesz ekkor.

A városházán nemzeti színű trikolorat fog lengetni a hűvös őszi szellő, belől pedig munkás, dolgos kezek fognak működni azon, hogy előnkbe varázsolják a kellemes tavasz gyönyörűségeit.

A város kertésze minden virágát erre az alkalomra tartogatja, hogy minél szebben feldiszhesse a nagytermet, a melynek egy rövidke félórára hivatalos komolysága eltűnik.

A többi házasságkötésre a kis tanács-terem van berendezve, de méltó, hogy a legelső tőlünk telhetően ünnepélyessé tegyük.

Jól esik nekünk, és jól esik Makó város egész közönségének, hogy az első polgári esküvő megkötésére annak a férfinak legkedvesebb gyermekét látjuk megjelenni, a ki teljes életén keresztül a város, haza és Isten iránti szeretetnek nemesak hirdetője, de mintaképe is volt. Ő most is a legelső, a ki megmutatja, miképen kell az alkotmányos Magyarország törvényeit tiszteletben tartani s miképen kell szent egyházunk iránti kötelességeinknek is eleget tenni.

Szóllósi Antal, a makói evangélium szerint reformált egyház lelkész-elnökének kedves és művelt leánya, Annuska és Berényi Pál dr. balmazújvárosi orvos lesz az első pár, a kiket Széll György polgármester fog összehadni a polgári házasság törvényei szerint.

A tanúk Galambos Ignác dr. és Juhász Antal földbirtokos lesznek; koszorus leány Kuthy Irénke.

Az egybekelési ünnepélyen, mely kedden délután fél 3 órára van kitűzve, Makó város tisztikara díszben fog megjelenni, ezenkívül Csanádvármegye tisztikara és Makó város előkelő közönsége is meg van hívva.

Az eljárás befejeztével az új pár a református ó-templomba tér, a hol az egyházi esketést a menyasszony testvére, Szóllósi Antal szent. erzsébeti ref. lelkész végzi, s Isten áldását kéri az új pár örök frigyére.

Tiszta szívből kívánjuk, áldja meg az egek Ura házasságukat!

H I R E K.

Makó, szept. 28.

— Személyi hírek. Lonovics József főispán és Meskó Sándor dr. alispán tegnap Nagylakon jártak, hol a főszolgabírói hivatal vizsgálták meg. Mindent rendben találva tegnap este visszajöttek Makóra.

— A csanádi püspökség ünnepe. A római katolikus egyház tegnapelőtt ülte meg Szent Gellért ünnepét, mely különösen a csanádi egyházmegyére nézve bir kiváló fontossággal. Egyházmegyénk ezen napot különösen meg szokta ünnepelni s most már kettős ok miatt, mert ezen a napon iktatták be Desewffy Sándor megyés püspököt 5 évvel ezelőtt jelenlegi állásába. Ez alkalomból a temesvári r. kath. székesegyházban délelőtti 9 órakor ünnepélyes mise volt, melyet Németh

József főszentelt püspök mondott nagy segédlettel. Mise után fényes ebéd volt a püspöki rezidenciában.

— A vármegye közgyűlése. Az október hó 7-én kezdődő vármegyei őszi közgyűlés tárgysorozatát ma küldik széjjel. Nyolczvannégy ügyszer van felvéve tárgyalásra, melyek közül a fontosabbakat lapunk mult számában már említettük. A tárgysorozatot térszűke miatt lapunk jövő számában fogjuk közölni.

— A millenniumi kiállításra. A földmívelésügyi miniszter az ország összes területére általános mezőgazdasági statisztikai összeírást rendelt el, mely képét fogja nyújtani mezőgazdaságunk banyatlásának vagy emelkedésének. A Csanádvármegye részéről e czélból összeállított bizottság Makón a megyeház kis termében október hó 3-án ülést tart.

† Kriván Dénes. Mély részvétellel értesülünk, hogy Kriván Dénes, a püspöki uradalom volt tisztartója, elhunyt. Megrongált egészségi állapota következtében hagyta el állását és Cs.-Palotára költözött Makóról, de régi jó egészsége nem tért vissza többé. A napokban Aradon járt, hirtelen rosszul lett, mire Pécskára értek, már kisenvedett. Tegnap délután temették el Cs.-Palotán nagy részvét mellett. A család a halálesetről a következő gyászjelentést adta ki: Alólirottak mély fájdalommal tudatják minden rokon, ismerős és jóbarátaik nevében is, a felejthetlen jó férj, édes atya, testvér, sógor és barát kriványi Kriván Dénes, volt püspöki uradalmi főtiszt, ügyvéd, birtokos stb. stb. 1895. évi szeptember hó 25-én, délután fél 7-kor, életének 48-ik és boldog házasságának 19-ik évében rövid szenvedés után, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászmi se elhunytát. A megboldogult földi maradványait szeptember hó 26. délután Pécskáról Csanád-Palotára vitték és itt 28-án a sírkertben örök nyugalomra tették. Az engesztelő gyászmi se-áldozat pedig 28-án délelőtti 10 órakor a csanád-palotai róm. kath. szentegyházban az egek Urának bemutatott. Az örök világhosszág fényeskedjék neki! Csanád-Palota, 1895. szeptember 26-án. Özv. kriványi Kriván Dénesné szül. Földessy Mária neje, Dénes, Józsika és Zoltika, gyermekei és nagyszámú rokonság.

— A közös pásztorlevél Makón. A katolikus főpapságnak a polgári házasságnál való mihez tartás végett kiadott közös pásztorlevelét a napokban közölték a lapok. A püspökök tekintve, hogy október elsejétől még csak néhány nap választ el bennünket, a pásztorlevelet az ország minden r. kath. lelkészéhez két-két példányban küldötték meg. Desewffy Sándor megyés püspökünk tegnap küldte meg a polgári házasságra vonatkozó pásztorlevél két-két példányát a makói róm. kath. plébánia hivatalnak is, lelkükre kötve a levél előszavában, hogy mint eddig, ezután is Krisztusnak bátor harcosai maradjanak.

— Gondnok-választás. Az ev. ref. egyházban a számadó gondnoki állás megüresedvén, az egyháztanács ez állás betöltése végett a választást elrendelte. A választás szavazó-lapokkal történik s minden szavazattal bíró egyháztag, kinek nevére szavazó iv adatott ki, írja fel az üres vonalra azon egyháztag nevét, kire mint számadó gondnokra szavazatát adja. — Az egyházi közgyűlés is a zsinati törvény értelmében 104-re kiegészítendő lévén, a jelenleg működő 91 közgyűlési taghoz 13 választatik s e 13 egyén neve ugyanezen ivre lesz irandó. Hogy a jelenlegi presbiterek és közgyűlési tagokra szavazás ne történjék, az ivre van jegyezve a most tényleg működő 52 presbiter és a 91 közgyűlési tag neve. A szavazó lapok f. é. október 14-étől 20-ig adandók be az egyháztanács termében együtt ülésező bizottsághoz.

— **Kinevezés.** A magyar kir. pénzügy-miniszter **Beke** István battonyai adóosztást a szatmári kir. adóhivatalhoz adóhivatali segéddé nevezte ki.

— **Jegyzővizsga.** **Török** Árpád szerb-szent-miklósi községi írnok tegnap nyújtotta be kérvényét az alispáni hivatalhoz, melyben a jegyzői vizsga letehetésére kér engedélyt.

— **Hivatalok változása.** A polgári házasság életbelépte a városbéli hivatalos helyiségek új beosztását tette szükségessé, ezekről adunk hírt az alábbiakban. A házasságkötés és az anyakönyvek vezetési helye a *kis tanács terem* lesz. A katonanyilvántartó a mérnöki hivatal helyiségébe, a mérnökség a fogyasztási adóhivatalba, a fogyasztási hivatal pedig a Galamb-féle házba költözik át.

— **A hőmezővásárhelyi adóhivatalnál** uralkodó botrányos állapotok szanálása végett 25-én rendkívüli közgyűlést tartottak. Az adóhivatalnál uralkodó állapotokról **Garzó Imre** referált. Elmondta, hogy az adóhivatalban az ártéri, körös-tisza-marosi és szárazéri főkönyvek nincsenek rendben és e miatt különböző adónemeket ma sem lehet kiírni. A közgyűlés a hiány pótlására a tanács javaslatát elfogadva, napidíjakat alkalmaz. **Kiss János** tanácsos ellen pedig — hosszas vita után 40 szóval 30 ellenében — fegyelmi vizsgálatot rendelt el.

— **Csanádvármegye panasza.** A napokban történt, hogy **Zárity** Koszta és testvére szerbcsanádi lakosok, a Német- és Magyar-Csanád közt levő Maroshidon, mikor a hidőrök a hidvámot kérték tőlük, az öröket megtámadták. Csanádvármegye most a tisztifőügyész útján panaszt adott be a nagyszentmiklósi járásbíróhoz, melyben megtorlást kér a hidőrök bántalmazói ellen.

— **Fullasztó por** üli meg az ember tüdőjét ma Makó város minden zugában. Az utakon bokáigérő port átláthatlan felleggé kavarja fel a nagy közlekedés. Most volna igazán szükség rá, hogy legalább a piac-tért felloccsolván és pedig talán ha kétszer loccsolván napjában, ott legalább türethetővé tennék a levegőt, s ezzel nagyon kedves dolgot cselekednének a város közönségének.

— **A toronyórák.** A lapunk múlt számában megjelent cikkre vonatkozólag a következő észrevételt kaptuk illetékes egyénektől. A toronyórák rendbeszedéséhez a városi tanácsnak csak egy *kis erőlyre* lenne szüksége. Az órák ugyanis alig egy év előtt *jótállás mellett lettek javítva* (?) s igen takaros összeget fizettek értük. Annak a jótállásos óraművésznek kutya kötelessége lett volna akkor is és az mai is jó órákat adni át, azt pedig mindenki tudja, hogy se akkor, se ma az órák egy ütöt taplót nem értek, legfeljebb az ócska vásárosok előtt van valami értékük. Ép azért erőlyes intézkedést kérünk egyszer már.

— **400 kocsi kukoricza.** A pénteki hetipiacra 400 kocsi kukoriczát hoztak be eladás végett. A kukoricza kivétel nélkül minden kocsin szép — s a mi fő — egészséges volt s kocsinként 18—20 forintért kelt.

— **Szerencsétlen esés.** Kukoriczát hordott **D. Szilágyi** Jánosnak egy cselédje, **Rácz** József a tanyába. Elég gondatlan volt a cseléd s a kukoriczával jól megrakott kocsit nem kötötte át kötéllel. Az uton a kukoricza megcsuszott és lecsuszta őt is a lovak közé. Az esés nem lett volna olyan nagy baj, de az egyik ló úgy hasba rugta, hogy élet-halál közt szállították haza szülei házához, a hol ápolják. Felgyógyulásához kevés remény van.

— **Suba-tolvaj.** Nagyon megtetszetett valakinek a **Hári** Márton írhás subája, mert alku és fizetés nélkül emelte el az egyik járandói tanyájáról. A suba líferánszt keresik.

— **Mutyiba.** Szólókereskedőnek csapott fel egy menyecske, meg egy fiatal ember. Ne-

kik ugyan nincs szólójuk, de van az egyik új városi gazda kertjében, onnan hordogatták tehát, természetesen a gazda tudta nélkül. A szép ropogós szőlőt spárgára kötötték, szárítóra tették és úgy hozták a piacra eladni. A rendőrség vette meg, illetve el tőlük a szőlőt, a mutyistákat pedig ideiglenesen bekasztlították.

— **Filoxera Földeákon.** A földéaki szőlőket a miniszter *zár alá helyezte*. A zár alá helyezés oka az, hogy a filoxera irtóztatós módon pusztít bennök.

— **A munkatárs.** **Bogyen** Péter és **Schmelcz** János munkások a mezőhegyi cukorgyárban, a hol tudvalevőleg a munkásoknak közös lakásuk van. Bogyennek volt a lakatos ládjában 13 forint ezüstpénze, a mit apródonként takarított meg. Schmelcznek pedig nem volt semmije, ha csak annyi adóssága nem. Azt mutatta aztán meg Schmelcz, hogy ha valakinek nincs pénze, hogyan lehet rá szert tenni. Feltörte a pénzes ládát s kivette a 13 forintot. De biz annak édes kevés lett a haszna, mert a csendőrség letartóztotta s most a battonyai királyi járásbíró-ság fogházában nyugszik babérain.

— **A száj- és körömfájás szűnőben.** A hüvösebb idők beálltával alábbhagyott a jószágok veszedelmes betegsége, a száj és körömfájás is. A külterület járványmentesnek van nyilvánítva, a belterületre nézve azonban továbbra is érvényben marad az a megszorítás, hogy hasított körmű állatokat piacra hajtani nem szabad.

— **Hat hónap.** **Farkas** Bálint dombegyházi ember augusztusban ellenállhatlan vágyat érzett arra, hogy lopjon. Be is feszítette Papcsánszki János háza ajtaját s ellopott onnan egy revolvert, egy zseborát s kevés apró pénzt. **Farkas** egyébként oly szegény ember, hogy abban az időben még enivalója sem volt. Ezt és a lopott értékek csekélységét figyelembe vette a szegedi törvényszék és a betörésért hat havi börtönrre ítélte.

— **Elhaltak városunkban a múlt héten.** **Erdei** János 1 év 2 hó bélhurut, **Igaz Antal** 46 év vízkór, **Kádár** János 1 év 6 hó bélhurut, **Keresz** Mihály 2 év 2 hó bélhurut, **Gombkötő** Mária 11 hó bélhurut **Király** Mária 1 év 10 nap bélhurut, **Kliment** Gusztáv 51 év tüdőgümőkór, **Putnoki** Ferencz 18 év önakasztás, **Bódi** Ferencz 1 év 9 hó bélhurut, **Cz. Kiss** István 57 év gutaütés, **Gilicze** Péter 4 hó bélhurut, **Németh** Erzsébet 68 év aggkór, **Simon** Sándor 12 év 6 hó bélhurut, **Kiss** Rozália 31 év tüdőgümőkór, **Iriez** Julia 67 év gyomorrák, **Puskás** Ferencz 10 hó bélhurut, **Szabó** Ferencz 77 év gutaütés, **Gera** Lidia 2 év gyermekaszály, **Nyári** Menyhért 64 év gutaütés, **Nacsa** István 73 év aggkór, **László** András 1 hó 7 nap gyermekaszály, **H. Kovács** Mihály 50 év tüdőlob, **Márton** Etelka 1 hó 7 nap görcsök, **Kiss** Sándor 4 hó gyermekaszály.

— **Érdekes esemény** fog a fővárosban néhány hét múlva végbemenni. Ugyanis október 16-ától 19-éig tartják meg a „Magyar osztálysorsjáték“ első húzását. A húzás a kormány felügyelete és egy királyi közjegyző jelenléte mellett a fővárosi Vigadó termében nyilvánosan fog megtörténni. Értesülésünk szerint a húzás menete a következő lesz: Két szerencsekereket állítanak föl. Az egyik az ugynevezett szám-kerek, a másik pedig a nyeremény-kerek. A számok mind össze vannak sodorva és egyenkint külön hüvelybe rakva. E számok pontos fölülvizsgálása után a 100,000 egymást követő számot beteszik a számkerékbe,

mert 100,000 sorsjegy van kibocsátva. A nyeremény kerékbe pedig 10,000 czédulát tesznek, melyeknek mindegyikére egy-egy nyeremény van fölírva. Ezután mindegyik szerencse-kerekhez két-két árvaftut állítanak és a kerekeket alaposan megforgatják, hogy a belerakott számok jól összekeveredjenek. Erre az egyik árvaftu a számkerékből kihuz egy számot és átadja a mellette álló árvaftunak. Ez viszont kinyitja a hüvelyt és a benne lévő számot kivéve, hangos kiáltás végett átnyújtja egy hivatalos személynek. Az így kikidáltott szám a nyerő sorsjegy száma. De hogy mennyi esik erre a számra, azt csak közvetlenül utána tudjuk meg. Most ugyanis a nyereménykeréknél álló árvaftu huz ki egy számot, és átadja azt a mellette álló másik árvaftunak, ki a hüvelyt kinyitja és átadja egy másik tisztviselőnek, ez a czédulán álló összeget kikidálja. Ez az a nyeremény, mely az előbb kihuzott sorsjegyszámra esik. Az ily módon összetartozó két számot egymáshoz fűzik és azonnal jegyzőkönyvbe veszik. Így folytatják az eljárást mindaddig, a míg a nyereménykerékben lévő 10,000 számot mind kihuzták. Ekkor ugyanis be van fejezve az első sorshuzás. A számkerékben visszamaradó 90,000 számot pedig hivatalosan lezárják és lepecsételik, mert ebből fogják ez évi december 6-ától 14-éig az „Osztálysorsjáték“ második húzását megtartani, mely alkalommal 21,499 nyereményt huznak ki, összesen 4,330,000 korona értékben. Ez az „Osztálysorsjáték“ húzásainak menete. A húzások iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik,

Városi tanácsülés

— Makó, szeptember 27. —

Molnár Eszter részére iparigazolvány adatott ki.

Az iparajlajstromból töröltettek **Kis György** és **Kőszegi** (Klein) Mór.

Weinstein Regina részére havisegély szavaztatott meg.

Birság címén **Gerzanicz Györgytől** 3 frt, **Schäffer Józseftől** 20 frt, **Erki Kis Györgytől** 4 frt, **Fodor Istvántól** 2 frt, **Nacsa Mihálytól** 2 frt, **Löwenstein Józseftől** 5 frt beszedett összegek, engedélydíjban leterjesztett 10 frt, homokhordásból befolyt 41 frt, **Kossuth-szobor** javára beküldött 2 frt 15 kr rendeltetési helyére beutalványoztattak.

Építési engedélyt nyert **Szöll Imre** **Jenei Péter**, **Buza Anna**.

Bizonyítványt nyertek: **Vida Sándor**, **Martonosi Tóbiás**, **Gyenes József**, **Kőrösi Juliánna**, **Binder Illés**, **Schattellesz József**, **Molnár Illésné**.

Irodalom.

A Pallas Nagy Lexikonának füzetes kiadásából megjelent a 130—134 füzet, vagyis, a IX. köt. 10—14. füzete. Külön mellekletei a következők: A legfontosabb irások táblázata. A bpesti Margithid, Ivlámpák, Iparokozta betegségek kimutatása, Japán, Járgányok, Hőelek-tromos oszlopok, Jász-Kun Szolnok vmegye, Jegenyefenyő, Jeruzsálem tervrajza, Jurafa, Juhok, Juno Jospita (rezyomas) Juraszisztéma 1. lap, Indigo festés. A terjedelmesebb cikkek közül megemlítendő: India (dr. Brózik), Indigó (Kelm), Indogermánok (dr. Petz G) Infinitesimal számítás (Kürschák), Ipar (Gaal Jenő), Iparjog (dr. Heil), Iparnövények (dr. Borbás), Iparoktatás (Szerenyi József), Iparpolitika

(Gaál Jenő), Irás (dr. Simonyi Zs), Irország (dr. Brózik és dr. Mangold), Iskola (dr. Radó V.), Iskolai egészségügy (dr. Frank), Isten, (dr. Bitá), Istenítéletek (Makay), Iszlám (dr. Goldziher), Italmérési jövedek (dr. Földes), Itélet (dr. Imling), Izületi betegségek (dr. Réczey), Japán dr. Brózik és dr. Mangold), Járgány (Lázár Pál), Jász-Nagy-Kun-Szolnok vmegye (dr. Thiring), Jászok (Marki), Jégkorszak (dr. Szerényi), Jegybankok (dr. Földes), Jeruzsálem (Látkóczy M.), Jezsuiták (Huber L.), Jog (Schwarz G.), Johannitarend (Áldási A.), stb.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) harmadik kötetéből, mely az Anjouk-korának leírását tartalmazza Pór Antal kitűnő történetírónk tollából, most kerültek könyvpiacra az imént megjelent 38, 39. és 40-ik számú füzetek, melyek bizonyára, nagy figyelmet fognak kelteni pazar kivitelű műmellékleteikkel és pompás szövegképeikkel, melyek az élénk tollal és bámulatos tárgyismerettel megírt szöveget illusztrálják. Mint műmellékletek vannak a füzetekhez csatolva: „Zára ostroma” Tintoretto világhírű festménye után melynek eredetije Velencében, a dogek palotájában őrzik, továbbá a „Liber de septem signis” című kéziratból „Borbála királyné, mint Venus”; ezen kívül Matejkonak képei után Nagy-Lajos király és „III. Kézsmér lengyel király”, valamint „Hedvig lengyel királyné” arcképei; az ambrazi gyűjteményből „IV. Rudolf osztrák herceg” arcképe és „A Szent-György vitézek rendjének szabályai 1326-ból” — rendkívül szép kivitelű hasonmás a magyar nemzeti muzeumban őrzött eredeti után. A számos szövegkép felsorolása hosszadalmas lenne, de a szövegképek közül mégis ki kell emelnünk Székely Árpád eredeti rajzait; az egyik „Nápoly, a Castel Nuovo és Castel Sant'Elmo”, a másik „A capuai kapu Nápolyban”; „Bologna”, „A városháza Padovában”, továbbá nagyon sikerültek „Canosa” és „Salerno” tájképei; az „Aquila” sikkság; „Szent-Simon koporsója Zárában” és „Nagy-Lajos fogadalmi képe” a máriacelli templom kincstárában stb. A 39-ik füzetben megkezdődik az „Anjouk-korának” negyedik könyve, mely „Magyarország fénykorának” leírása. Ez a korszak reánk nézve annyiban is érdekes, mert a renaissance-korszak, mely a következő században egész Európát megújította, itt indul meg Magyarországon. Ugyancsak akkor jelennek meg a hódító törökök először az al-dunai vidéken, a honnét aztán a következő századokban lángba borítják Európa keletét. A díszes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr, félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombatán egy-egy füzetet kapnak.

Közgazdaság.

A pénzügyekről. A pénz ma úgy a budapesti, mint a bécsi és berlini pénzügyon ismét drágább lett. De míg a budapesti bankok a váltószámítolási üzletnek is juttatnak pénzt, addig Bécsben a bankok egyáltalán nem eskomptálnak és így ott a váltószámítolási üzlet egyedüli pénzforgója a jegybank. Az értékpapírok ultimó-ellátása a bécsi tőzsdén most folyik, még pedig, mint ma is észlelhető volt, nem elég simán. A pénzügyi szükség Bécsben valóságosan emelkednek. A pénzügyi szükség természetesen maga után vonja az idegen valuták eladását és ez az

oka a valuta árak folytonos esőkenésének. Londonon kívül a pénzügyviszonyok legrózsásabbak Párisban és innét ered az, hogy a párisi váltók elözlük a bécsi piacot, a mit az bizonyít, hogy a párisi váltó ára ismét a reláció alá esőkkent. Berlinben az ultimó pénz kamatlába 5¹/₂ százalékra emelkedett.

Piaci árak

— szept. 27.

Buza	5 frt 80 kr.
Árpa	3 frt 80 kr.
Kukorica	5 frt 80 kr.
Zab	4 frt 70 kr.
Vöröshagyma	2 frt 50 kr.
Foghagyma	8 frt 50 kr.

Nyilttér*)

Med. univ.

Dr. FRIED ÁRMIN

fogorvos.

Lakik: Szegedi- és Kossuth-utca sarkán (Szép-féle házban).

Rendel: d. e. 9—12 d. n. 3—5-ig.

Eszközül foghuzást, fogtömést, készít műfogakat, fogsorokat. 3—3

*) E rovatban közlötteknek sem alakjáért, sem tartalmáért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő: **Dr. Bán Zsigmond.**

Chikagói világlkiállításon érdeméremmel kitüntetve

4559—1895. k. i. Nagylaki járási főszolgabírótól.

Pályázat.

Cs.-Palota községnél lemondás folytán üresedésbe jött és 500 frt évi készpénz fizetéssel javadalmazott adónyilvántartói állásra, a mely folyó év október hó 2-ik napján délelőtt 10 órakor a község házában tartandó választás által fog betöltetni.

Felhivom pályázni óhajtó okleveles jegyzőket, hogy képességüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelendő kérvényüket a választás előtti napig hivatalomnál nyújtsák be.

Az állás azonnal elfoglalandó.

Nagylakon, 1895. évi szeptember 21.

Farkas Mór,

2—2

főszolgabíró.

A makói községi főgymnasium kir. igazgatóságától, 66—1895. szám.

Hirdetés.

A makói főgymnasiumi bizottság f. évi 34. sz. végzésével a főgymnasiumi épület bebutorozásának költségeit a következőkben engedélyezte:

A) Nyári- és téli torna felszerelésére szerekben 1190 frt
gerendázatra 200 „

B) Kéttüléses 100 db vaspadra III, IV, V. sz. nagyságban 735 frt
Négytüléses 12 db vaspadra IV, V, VI. sz. nagyságban (keményfa felszereléssel) 215 frt

C) Butorozatra (rajzok szerint) 1760 „

A felsorolt munkákra akár külön, akár együttesen pályázatot nyitok. A zárt ajánlatok „A makói főgymnasium bizottsága” czimére 1895. október 13-án d. e. 10 óráig lehet alulírtán benyújtani. Az ajánlattevő az előirt összeg 5 százalékát tartozik óvadékként letenni. Az egyes tárgyak rajzai és méretei ugyanott naponként 11—12 óráig megtekinthetők.

Részletes feltételek:

1. Az összes tárgyak beszerzésének határideje 1895. évi november 30-dika.

2. A vállalati ár 10 százalékát, az átvételtől számítva egy évre, az igazgatóság biztosítékként visszatartja.

3. A kiküldött bizottság fentartja a jogot, hogy tekintet nélkül a kívánt árakra, szabadon választhasson az ajánlatok közül.

Makó, 1895. szeptember 28.

Dr. Tóth Sándor,

kir. főgymn. igazgató.

4562—1895. k. sz. Nagylaki járási főszolgabírótól.

Pályázat.

Nagylak községnél rendszeresített; elhalálozás folytán üresedésbe jött és 520 frt évi fizetéssel javadalmazott birtoknyilvántartási állásra, a mely f. évi október hó 3-ik napján délelőtt 11 órakor a község házában tartandó választás alkalmával fog betöltetni.

Felhivom a pályázni óhajtó okleveles jegyzőket, hogy képességüket, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismereteiket igazoló okmányokkal felszerelendő kérvényüket a választás előtti napig hivatalomnál nyújtsák be.

Kelt Nagylakon 1895. évi szeptember hó 23-án.

Farkas Mór,

főszolgabíró.

2—2

Egy jó karban lévő

Z O N G O R A

jutányos áron eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 2—1

Szálloda- és kávéház megnyitás.

Tisztelettel alulírottak bátorkodunk a t. cz. kö-
zönség szíves tudomására hozni, hogy a legnagyobb
kényelemmel és legfényesebben berendezett

szállodát és kávéházat

a „Nádor“-hoz

Budapest, IV. ker., Várház-körut 2. sz.
szeptember hó 21-én megnyitottuk.

Ezen szálloda a lehető legjobb fekvéssel bír,
gyönyörű kilátással a Dunára és a budai
hegyekre, a várház, vásár-csarnok vá-
házterti híd közvetlen közelében; hajó-, lóvasut-
és omnibusz állomás a szálloda mellett. Vala-
mennyi szállodai helyiség villanyos világi-
tással van ellátva. Főtörökvésünk lesz olcsó
szobaárak és figyelmes kiszolgálás által t.
vendégeinket minden irányban kielégíteni

A szállodához tartozó kávéházban mérsékelt
árak mellett a lehető legjobb kiszolgálás előre is biz-
tosítva van és esténként jóhírű cigányprimás, **Bogdán
Bertus** vezetése alatt hangversenyek lesznek.

Több évi tapasztalatunkra e téren támaszkodva
továbbra is kikerjük jóakaróink támogatását és vagyunk
minél számosabb látogatásért esdvé,

kiváló tisztelettel

Holstein Testvérek,
szállodatulajdonosok.

4-1

Eladó gépek.

Vetőgép, járgány, cséplő és
csöveskukoricza daráló **250**
firtért eladó.

Korhetz Czelesztin

3-1

urnál, Apátfalván.

Keresünk

egyéneket minden hivatásból igen
kedvező feltételek alatt a **törvé-
nyesen engedélyezett sorsjegyek**
részletfizetés melletti eladására
az 1883. évi XXXI. t. cz. értel-
mében.

Fővárosi váltó-üzletfarsaság

Adler és Társa Budapest.

12-8

Eladó

5 db. régi teljesen használható, 3
dobbal és kellő váltó kerekkel ellátott

13 soros sorvető gép.

Ára: darabonként 50 frt.

Megtekinthető és átvehető

Návay Lajos,

6-földeáki majorjában.

2-2

Keil Alajos-féle

PADLÓZAT-FÉNYMÁZ

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr,
1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény
padló számára, egy köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képkerekek stb. bearanyozására. — Egy kis
palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonnan befestésér e
1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.

MINDENKOR KAPHATÓ

12-7

Ott Károlynál Makón.

Párisi

Legszébb magyar divatlap.

Divat

Gyönyörű
fény-nyomatu színes
képek.

Egyszerű öltöze-
tek párisi ízléssel.

Legújabb
kézimunkák.

Takarékosság
ízlés mellett.

Előfizetési árak:

csak

Párisi Divat

egy évre 8 frt,
fél évre 4 frt,
negyed évre 2 frt.

Szabásrajzok,
kézimunkák,
illusztrált regények.

Báli, menyasszo-
nyi öltözetek
párisi ízléssel.

Angol costume-ök.

Rimerítő
magyarázat.

Előfizetési árak:

Párisi Divat a Pesti Hírlap-pal

együtt

egy évre 18 frt,
fél évre 9 frt,
negyed évre 4.50.

Mutatványszámokkal szolgál a „Pesti Hírlap“ és „Párisi Divat“ kiadóhivatala váci-körut 78.

H I R D E T M É N Y !

Köztudomásra adjuk, hogy az államilag engedélyezett

MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

első huzása 1895. évi október 16-ikától 19-ikéig fog Budapesten királyi közjegyző jelenlétében és a magyar kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan megtartatni.

Ezen első huzáson az egész sorsjáték 31,499 nyereménye közül, melyeknek összege

5 millió 600,000 korona

10,000 nyeremény fog kihuzatni.

egy millió 268,000 korona

összeben. A második osztály huzása december 6-ikától 14-ikéig fog megtartatni.

Az első huzásra szóló osztálysorsjegyek, valamint mindkét huzásra érvényes teljes sorsjegyek még mindig kaphatók a külön táblákkal vagy plakátokkal megjelölt helyeken az eredeti árak mellett.

Oly sorsjegyekért, melyeket az első huzás **után** vásárolnak, az első osztály díját szintén meg kell fizetni.

Budapest, 1895. szeptember hó.
Andrássy-ut 5.

Magyar osztálysorsjáték-igazgatóság.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Első huzás már 1895. október 16—19-ig.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Az államilag engedélyezett

Magyar osztálysorsjáték

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. október 16—19-ig.

nyeremény	korona	korona
1	80000	80000
1	60000	60000
1	40000	40000
1	30000	30000
1	20000	20000
1	15000	15000
1	10000	10000
2	8000	16000
8	4000	32000
10	2000	20000
13	1000	13000
100	400	40000
860	200	172000
9000	80	720000
10000 nyeremény összesen		1268000

31,499 pénznyeremény

5 MILLIÓ

600,000 KORONA

Összértékben.

A legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb
esetben

**EGY MILLIÓ
KORONA.**

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. decemb. 6—14-ig.

nyeremény	korona	korona
1 jutalom	600000	600000
1	400000	400000
1	200000	200000
1	100000	100000
1	50000	50000
2	20000	40000
2	15000	30000
4	10000	40000
10	8000	80000
27	6000	162000
100	2000	200000
200	1000	200000
1150	200	230000
20000	100	2000000
21499 nyeremény és jutalom		4332000

E 49 nyeremény közül az utóljára kihuzott kapja a 600000 korona díjat.

Eredeti sorsjegyek az I. osztály részére:

Egy egész egy fél = $\frac{5}{10}$ egy tized egy huszad
40 20 4 2 korona.

Ajánl és utánvétellel szétküld

H E I N T Z E K Á R O L Y,

fő-elárusító Budapest, Szervitater 3. szám.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Vidéki megrendelők kéretnek postadíjért 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért és a sorsolási tudósításért 20 fillért küldeni.

Sürgöny-czim: **MAGYAR LOTTÓ** Budapest.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.